

Sygn. akt V GC 258/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 marca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie V Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Wiesław Kasprzyk
Protokolant:	st. sekr. sąd. Marzena Lewicka

po rozpoznaniu w dniu 16 marca 2018 r. sprawy z powództwa

Z. S.

Przeciwko

(...) spółka z o.o. w O.

(...) spółka z o.o. w O.

o zapłatę

1. powództwo oddała

2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego (...) sp. z o.o. w O. kwotę 1 075 zł 67 gr tytułem zwrotu wydatków (wynagrodzenie biegłego) oraz zasądza od powoda na rzecz obu pozwanych kwotę 10 817 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

3. nakazuje ściągnąć od powoda na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu Okręgowego w Olsztynie) kwotę 13 500 zł tytułem pozostałej części opłaty sądowej od rozszerzonego powództwa oraz kwotę 700 zł 15 gr tytułem zwrotu wydatków tymczasowo sfinansowanych przez Skarb Państwa.

Sędzia

Wiesław Kasprzyk

Sygn. akt V GC 258/16

UZASADNIENIE

Pozwany Z. S. wniósł o zasądzenie od pozwanych (...) **spółka z o.o. w O. (ad. 1)** oraz od (...) **spółka z o.o. w O. (ad. 2)** solidarnie kwoty 80 000 zł wraz z odsetkami ustawowymi z tytułu opóźnienia od dnia 03.02.2015 roku do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu swego stanowiska powód wskazał, że jest właścicielem specjalistycznej maszyny do cięcia kamienia nr (...). W lutym 2012 roku przedstawiciele powoda (...) spółka z o.o bez wiedzy powoda zabrali tę maszynę z

terenu przedsiębiorstwa powoda. Powód zawiadomił policję jednakże interweniujący funkcjonariusze uznali, że jest to spór cywilny i odmówili powstrzymania pozwanej przed zaborem ruchomości. Powód wezwał pozwaną do zwrotu ruchomości a ponieważ wezwanie okazało się bezskuteczne powód wystąpił z powództwem o wydanie tej maszyny. Sąd Okręgowy w Olsztynie zobowiązał pozwaną do wydania powodowi maszyny. Wyrok sądu pierwszej instancji utrzymany został przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku dnia 28.04.2016 roku. Prawomocne orzeczenia obu sądów potwierdzają, że pozwany nie miał prawa do władania sporną ruchomością. Tym samym pozywany bezprawnie pozbawił powoda możliwości korzystania z maszyny w okresie od lutego 2012 do 12.05.2016 r. Powód stoi na stanowisku, iż przysługuje mu roszczenie o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z maszyny w wysokości 153 000 zł. W jego ocenie w toku postępowania dowodowego wyliczenia kwoty wynagrodzenia dokona biegły w związku z czym w niniejszym postępowaniu dochodzi roszczenia częściowego za okres od 13.05.2013 roku do dnia faktycznego wydania maszyn.

W piśmie procesowym z dnia 06.03.2017 roku powód rozszerzył żądanie pozwu do kwoty 350 000 zł. Sprecyzował jednocześnie, że obecnie dochodzona kwota obejmuje roszczenia za bezumowne korzystanie z maszyny za okres od 13.05.2013 roku do dnia 11.05.2016 roku. Powód stanął na stanowisku, że należne mu wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z maszyny wynosi 1 000 zł za dzień.

Pozwani reprezentowani przez jednego pełnomocnika wnieśli o oddalenie powództwa.

W uzasadnieniu pozwani wskazali, że roszczenie jest bezzasadne z racji zawarcia przez obie strony umowy użyczenia w okresie od dnia zakupu maszyny do dnia uzyskania wiedzy przez pozwanego ad.1 o wytoczeniu powództwa o wydanie rzeczy, rozpoznanego przez Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 18.11.2015 roku sprawie o sygnaturze V GC 15/15. W sytuacji gdyby sąd przyjął, że do zawarcia umowy użyczenia nie doszło wskazać trzeba, że roszczenie powoda względem obu pozwanych jest przedawnione. Powód bowiem nigdy wcześniej nie wzywał pozwanych do zapłaty za bezumowne korzystanie z ruchomości w postaci maszyny do cięcia kamieni a wbrew twierdzeniom powoda wymagalność tego roszczenia nie nastąpiła w związku z zawezwaniem do próby ugodowej.

Z kolei w piśmie procesowym z dnia 05.03.2018 roku pozwany ad. 1 przedstawił do potrącenia wierzytelność w wysokości 60 951 zł 29 gr.

Sąd ustalił, co następuje:

1. Sporna maszyna zakupiona została przez powoda dnia 31.01.2000 roku w Niemczech. Do około roku 2007 maszyna ta wraz z drugą maszyną także zakupioną przez powoda była używana wspólnie z jego bratem w prowadzonej przez nich działalności gospodarczej w jednej hali produkcyjnej. Po śmierci brata doszło do konfliktu rodzinnego co skutkowało m.in. podziałem hali produkcyjnej oraz maszyn. Niemniej jednak do miesiąca lutego 2012 roku sporna maszyna była w użytkowaniu pozwanego ad. 1 zaś powód na taki stan rzeczy wyrażał zgodę, akceptował go nie pobierając za to wynagrodzenia (bezsporne)
2. W miesiącu lutym 2012 roku pozwany ad. 1 zmienił siedzibę firmy i wywiózł z terenu niegdyś wspólnej hali produkcyjnej sporną maszynę cięcia kamienia. W trakcie wywożenia maszyny powód wezwał policję celem przeciwdziałania wywozowi maszyny jednakże funkcjonariusze policji stwierdzili, iż jest to spór o charakterze cywilnym (bezsporne) i nie podjęli interwencji
3. Wobec powyższego powód wniósł pozew o nakazanie pozwanemu ad. 1 aby wydał mu ruchomość w postaci tej maszyny. Postępowanie toczyło się przed Sądem Okręgowym w Olsztynie pod sygn. V GC 15 /15. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 18.11.2015 roku nakazano pozwanemu ad.1 aby wydał powodowi maszynę do cięcia kamienia, która jest przedmiotem niniejszego postępowania. Tym samym w postępowaniu Sąd dokonał ustalenia, że powód jest właścicielem tej maszyny. Wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 28.04.2016 roku oddalono apelację pozwanego od tegoż wyroku.(bezsporne) .
4. Wartość szacunkowa rynkowa przedmiotowej maszyny do cięcia kamienia na rok 2012 wyniosła 51 300 zł.

dowód

opinia biegłego k. 388-400

5. Wartość miesięcznego wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z maszyny zamknęło się kwotą 1 107 zł 40 gr.

dowód

opinia biegłego k. 426-434.

6. Wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z maszyny za okres od maja 2013 roku do maja 2016 roku wyniosło 39 852 zł (36 x 1 107,40 zł = 39 852 zł).

7. Dnia 30.01.2015 roku powód złożył wniosek o zawezwanie do próby ugodowej. Przedmiotem tegoż wniosku było żądanie wynagrodzenia za bezumowne korzystanie spornej maszyny za okres od lutego 2012 roku do dnia 30.01.2015 roku. Koszt wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z maszyny powód określił na poziomie 3 000 zł netto miesięcznie.

dowód

wniosek o zawezwanie do próby ugodowej k. 179.

8. Wyrokiem Sądu Okręgowego W Olsztynie z dnia 20.09.2016 roku uznano powoda winnym dokonania przestępstwa z art. 296 § 2 i 3 Kodeksu Karnego i art. 284 § 2 Kodeksu Karnego w związku z art. 294 § 1 Kodeksu Karnego i art. 271 § 3 Kodeksu Karnego w związku z art. 11 § 2 Kodeksu Karnego 12 Kodeksu Karnego i wymierzone karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności przy czym wykonanie kary warunkowo zawieszono na okres lat 3. Na podstawie art. 46 § 1 Kodeksu Karnego orzeczono wobec powoda obowiązek naprawienia części szkody poprzez zapłatę na rzecz pozwanego ad.1 kwoty 326 206 zł 91 gr. (bezsporne).

Sąd zważył ,co następuje:

I. Żądanie powoda wobec pozwanego ad. 1 jest uzasadnione do kwoty 39 852 zł, a w pozostałej części podlega oddaleniu.

II. Oświadczenie pozwanego ad. 1 o potrąceniu kwoty 60 951 zł jest skuteczne , zatem obie wierzytelności umarzają się do wysokości wierzytelności niższej (39 852 zł) co oznacza, że roszczenie powoda także w tym zakresie podlega oddaleniu.

III. Żądanie powoda wobec pozwanego od 2 podlega oddaleniu.

Ad. I. Na wstępie istotną kwestię jest określenie podstawy prawnej żądania powoda. Choć nie wynika to wprost z uzasadnienia pozwu można odnieść wrażenie, że powód poszukuje ochrony prawnej w przepisach regulujących ochronę własności to jest art. 224 § 2 i 225 Kodeksu Cywilnego. Z kolei pozwany w uzasadnieniu odpowiedzi na pozew w pierwszej kolejności odwołuje się do mającej według niego łączyć strony umowy użyczenia zatem odwołuje się do prawa zobowiązań zaś w końcowej części uzasadnienia nawiązuje również do przepisów ochronie prawa własności.

W ocenie Sądu właściwa ocena łączących strony więzów prawnych wymaga bardzo szerokiego spojrzenia na tło konfliktu ze szczególnym uwzględnieniem więzów rodzinnych. Pamiętać bowiem należy, że do zakupu spornych maszyn doszło w okresie wspólnej działalności powoda i jego brata. Okoliczności zakupu maszyn oraz pochodzenie środków na ich zakup wskazuje na zgodne współdziałanie obu braci. Tym samym w ocenie sądu od momentu zakupu maszyn nie było wątpliwości kto jest ich właścicielem. Niewątpliwie sytuacja skomplikowała się po śmierci brata powoda gdyż jak wynika z materiału dowodowego, zwłaszcza stanowisk obu stron, zawartych w uzasadnieniach swoich pism procesowych, od tego momentu powstały nieporozumienia o czym świadczy chociażby fakt podziału hali

produkcyjnej na dwie części, która dotychczas nie była rozdzielana. Mimo istniejącego konfliktu jaki daje się wyczuć po lekturze pism procesowych zdaniem Sądu nie budzi wątpliwości fakt, że pozwana spółka do miesiąca lutego 2012 roku, za akceptacją powoda, korzystała ze spornej maszyny i to nieodpłatnie. Potwierdza to zarówno pozwany w uzasadnieniu odpowiedzi na pozew jak i powód w piśmie procesowym, co prawda w innym postępowaniu sądowym w sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym w Olsztynie o sygn. V Gc 258/16. Treść tego pisma znajduje się na kartach 172-176 akt sprawy. Na karcie 175 powód stwierdza powód z uwagi na korelacje rodzinne i pamięć zmarłego brata pozwolił pozwany korzystać z maszyny aby mogli prowadzić nadal działalność gospodarczą i aby rodzina jego brata nie pozostała bez środków do życia. Tym samym Sąd przychylił się to stanowiska pozwanego zawartego w odpowiedzi na pozew że strony łączyła umowa użyczenia maszyny uregulowana z treści art. 710 Kodeksu Cywilnego. Umowa użyczenia zawarta została w drodze faktów dokonanych przy obopólnej akceptacji obu stron. Na jej podstawie powód zezwolił pozwanemu na bezpłatny używanie maszyny. Brak jakichkolwiek podstaw aby stwierdzić, że umowa ta zawarta została na czas oznaczony. Przyjął zatem należy, że strony nie określiły terminu jej zakończenia. W ocenie Sądu świetle stanowiska obu stron kwestia prawa własności maszyny miała wówczas **drugorzędne znaczenie bo nie była sporna**. Skoro w niniejszym postępowaniu pozwany sam przyznaje że strony łączyła umowa użyczenia to nie miał wątpliwości że właścicielem maszyny był powód. Nie zmienia tego także wynik procesów sprawie V GC 15/15. Nie można w ocenie Sądu stwierdzić, że dopiero wynik tej sprawy przesądził o kwestii prawa własności maszyny. Kwestionowanie w tym procesie przez pozwanego prawa własności należy tłumaczyć raczej strategią procesową a nie autentycznymi wątpliwościami co do kwestii własności maszyny. **Z tego względu żądanie powoda kwalifikować raczej należy na płaszczyźnie przepisów prawa zobowiązań a nie przepisów prawa rzeczowego.**

Roszczenia windykacyjne mają na celu jedynie przywrócenie właścicielowi pełni władztwa nad rzeczą. Nie zapewnią właścicielowi ochrony jego interesów naruszonych przez to, że przez pewien czas był pozbawiony możliwości korzystania z przedmiotów swego prawa. Stąd poza roszczeniom windykacyjnym kodeks w art. 224-231 reguluje tzw. **roszczenia uzupełniające lub inaczej roszczenia rozliczeniowe**. Roszczenia uzupełniające mają zastosowanie **do stosunków bezumownych** gdy bez porozumienia zainteresowanych dochodzi do tego, że rzecz stanowiąca własność jednej osoby znajdzie się w posiadaniu innych osób (vide komentarz do Kodeksu Cywilnego pod redakcją K. Pietrzykowskiego wydanie 3 strona 570).

W omawianym przypadku nie mamy do czynienia ze stosunkiem bezumownym bowiem maszyna znalazła się w posiadaniu pozwanego za aprobatą powoda a to oznacza, że między stronami istniało porozumienie. W takim zatem wypadku o rozliczeniach decyduje treść umowy. Podstawą rozliczenia będą przepisy prawa obligacyjnego.

Jednakże istotnym uzupełnieniem powyższych rozważań jest fakt, że osiągnięty między stronami konsensus został naruszony przez pozwanego w momencie kiedy na początku lutego 2012 roku pozwany wyprowadzając się do nowej siedziby zabrał z sobą sportu maszynę. Spotkało się to ze zdecydowanym oporem powoda, który zawiadomił policję chcąc nie dopuścić do zabrania maszyny.

W ocenie sądu postępowanie pozwanego jako strony stosunku obligacyjnego (umowa użyczenia) przy świadomości, że prawo własności maszyny przysługuje powodowi, kwalifikować należy na poziomie dyspozycji art. 415 k.c. Jednocześnie postępowanie to stanowi przesłankę do przedterminowego zakończenia użyczenia przewidzianego przez art. 716 k.c. zdanie 1. W świetle treści tego przepisu użyczający może żądać zwrotu rzeczy jeżeli biorący używa rzeczy w sposób sprzeczny z umową. Niewątpliwie próba zaboru maszyny znacznie wykraczała poza ramy umowy łączącej strony stanowiąc czyn niedozwolony. Na tej podstawie powód mógł żądać wydania rzeczy. Analizując tok postępowania powoda poczynając od momentu tak zdecydowanej reakcji na próbę wywożenia maszyny a także domaganie się jej zwrotu i w konsekwencji wszczęcie procesu o wydanie maszyny, prowadzi do wniosku, że powód w drodze faktów dokonanych już na początku lutego 2012 faktycznie dokonał zakończenia użyczenia.

W związku z faktycznym pozbawieniem powoda możliwości korzystania z maszyny aż do daty jej faktycznego zwrotu w wyniku procesu o jej wydanie w sprawie V GC 515/15 istotna stała się kwestia określenia wysokości szkody jaką poniósł

pozwany. Dla sądu oczywistym było że określenie wysokości szkody wymaga wiedzy specjalnej z tego też względu dopuszczono dowód z opinii biegłego celem ustalenia wysokości wynagrodzenia jakie mógłby osiągnąć powód gdyby wynajmował tego typu maszyny. Okazało się jednak, a wynika z treści opinii biegłego 430, że na terenie województwa (...) ale także zapewne całego kraju nie istnieje rynek na wynajem tego typu maszyn. W związku z powyższym biegły zastosował inną metodę którą uznał za uzasadnioną, dokonania powyższych wyliczeń. Zastosował metodykę ustalania opłat-wynagrodzenia jaka jest stosowana w przypadku umów leasingu operacyjnego. Leasing należy do metod finansowania działalności głównie małych i średnich firm. Na podstawie stosownych wyliczeń wykazanych w umowie biegły wskazał że raty lisingowe miesięczne za tego typu maszyny przy uwzględnieniu jej wartości za rok 2012 wyniosłaby 1107 zł 40 gr. Ponieważ powód dochodzi wynagrodzenia za bezumowne korzystanie rzeczy za okres 36 miesięcy więc należne odszkodowanie zamyka się kwotą **39 852 złote**.

Pozwany dopuścił się przywłaszczenia rzecz powoda, uniemożliwił mu odzyskanie maszyny i pozbawił dochodów które teoretycznie miał możliwość osiągnąć chociażby prowadząc działalność gospodarczą. Istnieje zatem niewątpliwy związek przyczynowy między szkodą na działaniem pozwanego.

W ocenie Sądu opinia biegłego zasługuje na całkowitą akceptację jest bowiem rzeczowa, logiczna, wyczerpująca i właściwie uzasadniona. Nie zmieniają tego poglądu sądu zarzuty kierowane przez powoda, który przedstawił oferty znacznie korzystniejszy wynajmu (k. 463-473), choć wskazać należy, że w uzasadnieniu pozwu powód sam stwierdza, że nie istnieje rynek najmu na tego typu maszyny. Sąd ma świadomość, że wyliczenie biegłego jest wyliczeniem czysto teoretycznym niemniej jednak wobec braku rynku wynajmu tego typu maszyny należało oprzeć się innym kryterium w tym przypadku, na umowie leasingu. Zdaniem sądu biegły zasadnie posłużył się umową leasingu i zasadami kreującymi treść tych umów.

W końcowej części niniejszych rozważań odnieść należy się do zarzutu przedawnienia zgłoszonego przez pozwanego. W ocenie Sądu zarzut ten nie jest skuteczny. Jak już wyżej wskazano pozwany poprzez przywłaszczenie maszyny stanowiącej własność powoda dopuścił się czynu niedozwolonego, na początku miesiąca lutego 2012 roku. Z tą datą żądanie powoda odszkodowania stało się wymagalne. Z kolei 30.01.2015 roku powód złożył wniosek przed Sądem Rejonowym w Olsztynie za wezwanie do próby ugodowej (data nie kwestionowana przez strony). Z uzasadnienia wniosku jednoznacznie wynika że domaga się nim przeprowadzenia postępowania pojednawczego przedmiocie zapłaty kwoty 442 800 zł z tytułu wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z rzeczy w tym m.in. za maszynę do cięcia kamienia w wysokości 3 000 zł miesięcznie netto. Tym samym doszło skutecznie do przerwania trzyletniego terminu przedawnienia określonego w przepisie artykuł 118 Kodeksu Cywilnego. Pozew w niniejszej sprawie z kolei wniesiono w dniu 08.11.2016 roku co oznacza, że po przerwaniu biegu przedawnienia żądanie powoda nie jest przedawnione.

Ad. II. Oświadczeniem z dnia 23.02.2018 roku pozwany złożył oświadczenie o potrąceniu wierzytelności w kwocie 60 651 zł 29 gr z wierzytelnością dochodzoną przez powoda w niniejszej sprawie.

Powód Z. S. został uznany winnym przestępstwa przywłaszczenia mienia na szkodę pozwanej spółki a także zobowiązany na podstawie art. 46 § 1 Kodeksu Karnego do częściowego naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz spółki kwoty 326 203 zł 91 gr. Czyn powoda za który został prawomocnie skazany jest przestępstwem umyślnym i dokonany w zamiarze bezpośrednim. Oznacza to, że powód działał świadomie celowo zmierzając do przywłaszczenia mienia na szkodę pozwanej spółki. Swoją świadomością obejmował zarówno metody działania jak i cel. Cechą charakterystyczną roszczeń wynikających czynów niedozwolonych jest to, że ich wymagalności zbiega się z datą powstania. Powołać należy w tym miejscu uchwałę Sądu Najwyższego, będąca zasadą prawną z dnia 22.09.1970 roku III PZP 18/70, w której to Sąd Najwyższy stwierdził, że wierzyciel może żądać odsetek od kwoty zagarniętej przez dłużnika od daty wyrządzenia szkody. Zatem żądanie pozwanego w zakresie ustawowych odsetek szczegółowo opisane i wyliczone na karcie 483-480 akt sprawy w piśmie procesowym z dnia 05.03.2018 roku jest uzasadnione.

W tym miejscu należy stwierdzić, że sąd akceptuje treść tego pisma procesowego wraz z uzasadnieniem w całości. Zgodnie z treścią art. 498 k.c. przesłankami potrącenia są wzajemność wierzytelności, jednorodność wierzytelności, wymagalność wierzytelności potrącającego, zaskarżalność wierzytelności potrącającego. W ocenie Sądu wszystkie

te przesłanki warunkujące skuteczność zarzutu potrącenia zostały spełnione . W szczególności wskazać należy, że w momencie złożenia oświadczenia o potrąceniu przez pozwanego obie wierzytelności były wymagalne. Żądanie odszkodowania przez powoda z tytułu czynu niedozwolonego powstała w momencie wyrządzenia szkody. Z kolei moment wymagalności wierzytelności pozwanego opisane wyżej. W świetle treści art. 498 § 2 wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej a to oznacza , że żądanie powoda podlega oddaleniu.

Ad.III. W świetle powyższych rozważań oddaleniu podlega żądanie pozwu wobec pozwanego ad 2. Uzasadnienie pozwu wobec tego pozwanego

(vide k. 3) sprowadza się faktycznie jedynie do domniemania że ten pozwany także korzystał ze spornej maszyny. Na powyższą okoliczność powód nie przedstawił jednak żadnych dowodów a zebrany materiał w aktach sprawy w żaden sposób nie pozwala twierdzić aby uczestniczył w zaborze maszyny. Zatem powód w ramach swojej inicjatywy dowodowej nie wykazał że między działaniem bądź zaniechaniem tego pozwanego aa powstałą szkodą istnieje związek przyczynowy. Nie wskazał też zasadnie i nie udowodnił istnienia innej podstawy odpowiedzialności tego pozwanego

O kosztach procesu orzeczono stosownie o treści art. 58 k.p.c.

Sędzia

Wiesław Kasprzyk